

LIBERAAL IN KORT BESTEK

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

Publicatie van het hoofdbestuur van de onafhankelijke
liberale Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie.

LIBERAAL IN KORT BESTEK

De Nederlandse politiek bereidt zich voor op de jaren negentig. Nu veel traditionele strijdpunten zijn begraven, verkeren de politieke partijen in een identiteitscrisis. Oude ideologieën als het liberalisme zouden niet meer van toepassing zijn op deze tijd.

De JOVD gelooft hier niet in. Juist voor het liberalisme is op vele gebieden nog een taak weggelegd. Daarom is dit prioriteitenprogramma voor het komend decennium opgesteld.

Met name aan de volgende vier punten zal in de jaren negentig ruime aandacht besteed moeten worden:

- verbeteren van het functioneren van het politiek bestel
- terugdringen van de overheid
- garanderen van een bestaansminimum middels een basisinkomen
- meer aandacht voor liberale(immateriele) waarden

Liberaal ideeën hebben een solide meerderheid in Nederland. Op materieel gebied wordt die meerderheid gevormd door VVD, CDA en D66. Op immaterieel gebied door PvdA, VVD en D66. Op het laatste gebied maken coalitie-overwegingen deze meerderheid echter meestal vleugellam.

In de jaren negentig zal die meerderheid, die winstpositie van het liberale gedachtengoed, gebruikt moeten worden om dit prioriteitenprogramma uit te voeren.

HOOFDBESTUUR JOVD

1.FUNCTIONEREN POLITIEK BESTEL

GELOOFWAARDIGHEID POLITIEK

De geloofwaardigheid van de politiek is onderhevig aan uithollingsverschijnselen. Dit heeft meerdere oorzaken. Zo worden we in toenemende mate geconfronteerd met schandalen rond bewindslieden, zonder dat dit consequenties heeft voor de betrokkenen.

De politiek geeft het slechte voorbeeld. Wil zij een voorbeeld zijn voor de burgers, dan zal de ministeriele verantwoordelijkheid in al haar kracht weer ingevoerd moeten worden.

Een ander punt dat het imago van de politiek niet ten goede komt is de overhaaste wet- en regelgeving die op allerlei gebieden wordt ingevoerd. De circulaire drift op verschillende departementen staat niet op zich, maar is een symptoom van inefficiënt, ondoelmatig overheidsbestuur.

Veel wet- en regelgeving is slecht doordacht en in de praktijk niet uit te voeren.

Het is een ongewenste situatie dat het niet naleven wetgeving getolereerd wordt. Dat holt de geloofwaardigheid van het overheidsoptreden uit.

FUNCTIONEREN PARLEMENT.

Uit de parlementaire enquêtes van de laatste jaren is naar voren gekomen dat de Kamer in haar controlerende taak tekort schiet. Deels komt dit door gebrek aan belangstelling bij de volksvertegenwoordiging, deels ook doordat de werkdruk fors is toegenomen.

- FUNCTIONEREN POLITIEK BESTEL-

Het is wenselijk de Tweede Kamer uit te breiden tot (bijvoorbeeld) 200 leden. Om de afstand tussen kiezer en gekozene te verkleinen, zouden dan vijftig Kamerleden gekozen kunnen worden via een districtenstelsel. Om het principe van evenredige vertegenwoordiging niet aan te tasten, zou het aantal Kamerzetels dat via het districtenstelsel wordt behaald afgetrokken moeten worden van het aantal zetels waarop het percentage van alle stemmen recht geeft.

Ook zal de bestaffing en de financiële middelen van de Kamer fors uitgebreid moeten worden. De Kamer kan de regering alleen dan goed controleren indien zij daar adequaat voor is uitgerust. Meer financiële speelruimte voor de Kamer versterkt de parlementaire democratie.

De controlefunctie van de Tweede Kamer komt in een systeem van monisme in de verhouding parlement-regering niet goed tot haar recht. Kamer en regering hebben aparte functies. Voor de zuivere verhoudingen dient het dualisme weer van stal gehaald te worden.

De parlementaire enquête is een goed hulpmiddel voor de Kamers. Het is niet wenselijk dat de Tweede Kamer parlementaire enquêtes uitvoert, omdat zij bij de onderwerpen die onderzocht worden veelal zelf te zeer betrokken is geweest. Daarom dienen parlementaire enquêtes uitgevoerd te worden door de Eerste Kamer.

DE REGERING

Openbare functies dienen door verdienste en niet door geboorte verkregen te worden. Een modern constitutioneel Koningsschap acht de JOVD vooralsnog aanvaardbaar. De koningin mag geen deel uit maken van de regering.

-LIBERAAL IN KORT BESTEK-3

-FUNCTIONEREN POLITIEK BESTEL-

Na verkiezingen dient de Tweede Kamer een formateur te kiezen. Deze formateur legt verantwoording af aan de Kamer alvorens het premierschap te aanvaarden. Op deze manier wordt de invloed van de Kamer bij de formatie vergroot.

De JOVD wijst het verschijnsel regeerakkoord af, maar beseft dat politieke mores akkoorden voorschrijven. Regeerakkoorden mogen niet gedetailleerd zijn. Te gedetailleerde akkoorden tasten namelijk het beginsel van dualisme aan en zijn in de praktijk onwerkbaar.

BETROKKENHEID BIJ DE POLITIEK

De betrokkenheid bij de politiek in Nederland is te klein. Maar heel weinigen zijn lid van een politieke partij. De JOVD betreurt dat.

Een middel om de betrokkenheid te vergroten is de invoering van het volksinitiatief. Onder volksinitiatief wordt verstaan het indienen bij de Kamer van wetsvoorstellen d.m.v een petitie. Deze petitie dient te zijn ondertekend door een aantal kiesgerechtigden, gelijk aan de kiesdeler bij de laatste Kamerverkiezingen. Het wetsvoorstel wordt verdedigd door de woordvoerders van de initiatiefnemers.

Om jongeren voor de politiek te interesseren zal in het onderwijs meer aandacht moeten worden geschonken aan het functioneren van de maatschappij in al haar facetten. Verplichte politieke vorming in het onderwijs versterkt de parlementaire democratie.

-LIBERAAL IN KORT BESTEK-4

2.TERUGDRINGEN VAN DE OVERHEID

De verzorgingsstaat is in de jaren zeventig en tachtig te ver doorgeschoten.

Uit rechtvaardigheidsoverwegingen is een groot aantal inkomensafhankelijke uitkeringen en subsidies ingesteld.

De rechtvaardigheid van deze regels brengt met zich mee dat zij bijzonder ingewikkeld en daarmee fraudegevoelig zijn. Om deze fraude tegen te gaan is omvangrijk controle-apparaat ingesteld, dat de individuele vrijheid in toenemende mate bedreigt.

In de jaren negentig zal de trend uit de jaren zeventig en tachtig moeten worden omgedraaid: niet meer maar minder inkomensafhankelijke subsidies.

DEREGULERING/PRIVATISERING/REORGANISATIE

We moeten in Nederland af van de gedachte dat als er een probleem bestaat, de overheid dit via regelgeving of subsidies zou moeten oplossen. In veel gevallen is het middel erger dan de kwaal. De overheid dient zich daarom in de toekomst terughoudend op te stellen.

De liberalen interpreteren het begrip "overheidstaak" zeer eng, zo ook de JOVD.

Alvorens wordt besloten tot het reguleren van een maatschappelijk verschijnsel is het essentieel dat een zorgvuldige analyse plaatsvindt.

Hierbij dient antwoord te worden gegeven op onder meer de vraag of nadere regelgeving wel noodzakelijk is en geen ongewenste neveneffecten tot gevolg zal hebben.

Wordt hieraan voldaan, dan zal tevens onderzocht moeten worden of de centrale dan wel de lagere overheid de regelgever zal moeten zijn en welke de draagwijdte van deze regelgeving zal mogen zijn.

-TERUGDRINGEN VAN DE OVERHEID-

Veel wetgeving zal "sunset legislation" dienen te zijn. Dit houdt in dat wetgeving maar een beperkte geldingstijd heeft, waarna het parlement opnieuw moet evalueren en debatteren over eventuele bestendinging van de regelgeving.

In het verleden heeft de overheid te veel geprobeerd alles via specifieke regelingen te sturen. In veel gevallen heeft dit averechts gewerkt. We moeten daarom naar een afstandelijker, globaler sturende overheid. Op sommige terreinen, als bij milieu, is het duidelijk dat globale sturing alleen niet voldoende is. Hier zal vaak zeer specifieke sturing noozakelijk zijn.

Veel wetgeving dient vereenvoudigd te worden. Dat in Nederland fiscalisten hun boterham kunnen verdienen met het helpen invullen van het belastingformulieren is eigenlijk een schandaal: alle regelgeving dient voor de betrokkenen begrijpelijk te zijn. De vereenvoudiging van de belastingwetgeving dient veel verder te gaan dan in de thans bestaande plannen.

Veel taken kunnen geprivatiseerd worden. Andere taken kunnen afgestoten worden richting provincie of gemeente. Hierbij dient de overheid dit niet als bezuiniging af te boeken, maar de betrokken gelden richting provincie of gemeente over te hevelen. Het afstoten van taken richting maatschappelijk middenveld is onwenselijk, omdat bij dit middenveld de democratische controle gering is.

De reorganisatie en afslanking van ministeries en overheidsdiensten wordt tot dusver te veel intern getraineed. Daarom dient de Kamer een eigen onafhankelijk bureau in te stellen, ongrijpbaar voor de Vierde Macht, en met uitvoeringsbevoegdheden.

-TERUGDRINGEN OVERHEID-

Om de deregulering, vereenvoudiging en reorganisatie te kunnen laten slagen, zal de rol van belangengroeperingen moeten worden teruggedrongen. De banden van Kamerleden met belangengroeperingen zullen moeten worden tegengegaan. Belangengroeperingen houden veranderingen tot dusver te veel tegen. Een grote rol van belangengroeperingen vertroebelt het functioneren van de democratie.

Om een kwalitatief goed overheidsapparaat te behouden, zullen salarisverschillen van ambtenaren ten opzichte van het bedrijfsleven moeten worden afgevlakt.

TAAK OVERHEID

De overheid kan op vele manieren in het economisch leven ingrijpen. De argumenten om tot overheidsingrijpen te komen zijn echter in de liberale visie beperkt. Dat betekent dat de overheid beheerst en terughoudend gebruik moet maken van de mogelijkheden die zij heeft.

De overheid mag slechts ingrijpen:

- om tot de beschikbaarheid van collectieve goederen te komen
- ter voorkoming van negatieve externe effecten of ter stimulering van positieve externe effecten
- ter bestrijding van ongewenste machtsposities
- bij onvoldoende informatie
- om de welvaart rechtvaardiger te verdelen.

Daarnaast dient de overheid met adequate wetgeving alle klassieke grondrechten te garanderen.

-LIBERAAL IN KORT BESTEK-7

3. GARANDEREN VAN EEN BESTAANSMINIMUM MIDDELS EEN BASISINKOMEN

Het huidige stelsel van sociale zekerheid voldoet niet. Het is een versnipperd, gecompliceerd geheel dat allerlei ongewenste neveneffecten heeft en diverse elementen bevat die vanuit de liberale visie niet in zulk een stelsel thuishoren.

De directe belastingen en het stelsel van sociale zekerheid hebben in principe de herverdeling van de gevormde inkomens gemeen. Aan het huidige belastingstelsel kleven echter dezelfde soort bezwaren als aan het sociale zekerheidsstelsel.

Daarom pleit de JOVD voor een systeem dat beide stelsels integreert in een drietraps-systeem, te weten:

- eerste trap: een gefiscaliseerd basisinkomen. Het basisinkomen moet de minimaal noodzakelijke uitgaven voor levensonderhoud dekken.
- tweede trap: verplichte verzekeringen tegen loonderving door ziekte, werkloosheid of pensionering;
- derde trap: vrijwillige, individuele verzekeringen.

De eerste trap bestaat uit een basisinkomen, dat iedere ingezetene die bereid is een bijdrage te leveren aan de welvaart in onze samenleving, van de rijksoverheid ontvangt via de belastingdienst. Iemand wordt geacht bereid te zijn een bijdrage aan de welvaart te leveren, indien hij of zij een aanzienlijk deel van zijn of haar tijd besteedt aan:

- arbeid in loondienst
- het verzorgen van de huishouding in een samenlevingsvorm
- studie voor een daartoe erkende opleiding
- het zoeken naar arbeid in loondienst.

Minderjarigen, volledig arbeidsongeschikten en gepensioneerden komen in ieder geval in aanmerking voor het basisinkomen.

-BASISINKOMEN-

Over alle inkomsten(exclusief het basisinkomen) betaalt men een uniform belastingpercentage. Belastingvrije voet en de progressie van de marginale belastingtarieven verdwijnen daarmee. Een drastische beperking van het aantal aftrekposten moet hiermee gepaard gaan.

De tweede trap bestaat uit verplichte verzekeringen tegen loonderving door kortstondige en langdurige arbeidsongeschiktheid, werkloosheid en pensionering. Deze uitkering wordt in maximaal twee jaar afgebouwd. Hierna resteert het basisinkomen.

De derde trap bestaat uit individuele verzekeringen, die ieder mens vrij is om af te sluiten. Hiermee wordt aan de eigen verantwoordelijkheid van het individu vorm gegeven.

Na invoering van het basisinkomen kunnen alle inkomensafhankelijke subsidies worden afgeschaft. Het individu dient zelf te mogen uitmaken waaraan het zijn inkomen besteedt.

Ook komt hiermee een einde aan de zogenaamde poverty trap: het verschijnsel dat lage inkomens van een inkomensverhoging niets overhouden, omdat zij door die verhoging minder subsidies krijgen.

Niet alleen kunnen veel inkomensafhankelijke subsidies worden afgeschaft: ook in de andere subsidies kan flink het mes. Te denken valt bijvoorbeeld aan de objectsubsidies in de woningbouw.

4. MEER AANDACHT LIBERALE WAARDEN

TERUGDRINGING CRIMINALITEIT

De toegenomen criminaliteit vormt een groot probleem en is bijzonder hinderlijk. De politiek dient nochtans de mensen geen onrustgevoelens aan te praten.

Om de criminaliteit terug te dringen zal allereerst de pakkans vergroot moeten worden. Men dient zich niet blind te staren op hogere straffen: hoge straffen bieden geen enkel soelaas zolang de pakkans gering is.

Om de pakkans te vergroten, zal er meer politie moeten komen, ook als dit financiële consequenties met zich mee brengt. Bezuinigingen op het politie-apparaat zijn onwenselijk en ineffectief.

Om de criminaliteit te bestrijden mag de overheid geen Orwelliaanse trekjes krijgen. Zo dient de legitimatieplicht niet te worden ingevoerd. Legitimatieplicht werkt niet: de fraudegevoeligheid zal groter zijn naarmate de betrokken criminaliteit ernstiger is.

Het Nederlands drugsbeleid is in verhouding tot het buitenland niet onsuccesvol. Een goed punt is het onderscheid maken tussen soft- en harddrugs. Wil de politiek echter consequent zijn, dan zal zij softdrugs niet alleen moeten gedogen maar ook legaliseren. Het is namelijk onwenselijk dat zaken die verboden zijn officieel wel gedoogd worden.

Verslaafden aan niet vrij verkrijgbare drugs, die door het plegen van een delict in een Huis van Bewaring of gevangenis komen, dienen verplicht af te kicken.

MILIEU

In het milieubeleid moet sprake zijn van gedeelde verantwoordelijkheid tussen individu en overheid. Voor een goed en effectief milieubeleid is overheidsingrijpen in grote mate onontkoombaar. Het individu heeft daarnaast een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van het milieu. Indien individuen die verantwoordelijkheid niet aan kunnen dient de overheid corrigerend op te treden. Het "de vervuiler betaalt" - principe kan gestalte worden gegeven door een heffingen- en sanctiestelsel. Milieudelicten en ernstige milieuverontreiniging dienen beantwoord te worden met economische boycot-acties van overheidswege.

Milieugroeperingen (zowel actie als pressiegroepen) kunnen, binnen de spelregels van de parlementaire democratie, een belangrijke bijdrage leveren aan de vergroting en verdieping van het milieubesef. In het verleden is de signaalfunctie van deze groeperingen vaak belangrijk gebleken.

Milieu-investeringen hebben, zowel maatschappelijk als economisch gezien, een groot rendement. De overheid dient hier versterkte aandacht op te richten en zelf ook te initieren.

GELIJKE KANSSEN

Liberalen zijn in de eerste plaats internationalisten. Dat betekent dat mensen van alle nationaliteiten die legaal in Nederland wonen zich hier moeten kunnen ontplooien. Daarom moeten zij tolerant bejegend worden en dienen zij niet geïsoleerd te worden.

-MEER AANDACHT LIBERALE WAARDEN-

De werkloosheid onder migranten is onevenredig hoog. Gedeeltelijk is dit te wijten aan het gebrek aan scholing. Adequate kennis van de Nederlandse kennis zal gestimuleerd moeten worden.

De hoge werkloosheid onder allochtonen is niet alleen te verklaren uit het gebrek aan scholing. Discriminatie speelt nog steeds een grote rol. Dit moet met kracht met onder meer voorkeursbehandelingen tegengegaan worden.

Humaniteit dient het belangrijkste uitgangspunt van het asiel-beleid te zijn.

Het aantal vluchtelingen in Nederland is niet onevenredig hoog. Integendeel, in vergelijking met het buitenland is het zelfs erg laag. Nederland moet hier meer in de pas met het buitenland lopen en meer vluchtelingen toelaten.

EMANCIPATIE

Nu vrouwen die in 1990 of later 18 jaar worden zelfstandig in hun levensonderhoud moeten voorzien, dienen zij daartoe ook in staat gesteld te worden. Het gaat echter niet aan om mannen te discrimineren door ook de voorkeur te geven aan een vrouw voor een baan, als een man meer geschikt is.

WET GELIJKE BEHANDELING

Er dient een algemene wet gelijke behandeling te komen die gelijkwaardigheid van het individu voorop stelt, en wel zo dat beoordeling van iemands functioneren nimmer gekoppeld kan worden aan zijn ras, geslacht, burgerlijke staat, seksuele geaardheid, godsdienst, levensovertuiging en politieke gezindheid, en onderscheid hierop verboden is.

-MEER AANDACHT LIBERALE WAARDEN-

Uit democratisch oogpunt is het hoogst verwerpelijk dat het feit dat 1 grote partij tegen een adequate wet gelijke behandeling is, voldoende is om het parlement van wetgeving te weerhouden.
Pvda,VVD en D'66 dienen samen voor een goede wet te zorgen.

EUTHANASIE

Grondslagen voor een euthanasiebeleid zijn het recht van ieder individu om over zijn of haar eigen lichaam te beschikken en het respect voor het leven.

Daarnaast dient men zorg te dragen voor een optimale belangenbehartiging van de betrokkenen en de controleerbaarheid van het euthanasieproces.

Er dient een wettelijke regeling te komen waarin het toepassen van euthanasie niet strafbaar wordt gesteld indien aan een aantal voorwaarden is voldaan.

Er moet sprake zijn van een duurzaam lichamelijk en/of psychisch ondragelijk lijden dat door de patient als ondragelijk wordt ervaren, en door de behandelend geneesheer als uitzichtsloos wordt aangemerkt.

De patient moet, goed geïnformeerd zijnde over zijn toestand en vooruitzichten,weloverwogen,vrijwillig en meerdere malen geuit, het verzoek tot euthanasie gedaan hebben.

Bij de beslissing over het uitvoeren van euthanasie dient behalve de behandeld arts minimaal een andere arts betrokken te worden.